

akt P-1090

OSZK HIRADÓ

X. ÉVFOLYAM

1967

3

TARTALOM

- KELECSÉNYI GÁBOR** 65 A szovjettudomány ötven éve. Dr.Pál Lénárd előadása.
- 68 Személyi hírek és változások
- MUNKÁNKRÓL,
KÉRDÉSEINKRŐL
- Műhelygondok és repertórium ...
- FÜGEDI PÉTERNÉ** 70 Az Országos Széchényi Könyvtár Bibliográfiai Osztályá[nak válasza]
- SZÁSZ KÁROLYNÉ** 72 A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Bibliográfiai Osztályá[nak válasza]
- GILLEMOT KATALIN**
- SOLFÉSZ ZOLTÁNNÉ** 73 Értékes régi nyomtatványok az RRT új szerzeményei között
- 75 Magyar vonatkozású új külföldi szerzeményeink
- MUNKÁNK, ÖRÖKSÉGÜNK
- BERLÁSZ JENŐ** 76 Könyvtárunk és a Nemzeti Múzeum
- TÁJÉKOZÓDÁS
- VADÁSZ FERENCNÉ** 79 A könyvtárosok szakmai továbbképzésének új vonásairól
- VIZKELETY ANDRÁS** 81 Egy könyv születése (Biblioteca Corviniana)
- KÖNYVTÁRUNK ÉLETÉBŐL
- 83 "Tükör 67"
- Közalkalmazottak [Szakszervezete]
- 85 Rendezvényeinkről
- 86 Navigare necesse est.(P.I.)
- TÓTH BÁLINTNÉ** 87 Nyelvtanfolyamok
- NAGY EMESE** 88 és az eddigi osztálylátogatásokról
- KISZ
- KÁLÓCZY LAJOS** 88 [Beszámoló]

*

A borítófedélen:

Széchényi Ferenc az 1790-es években egymásután három ex librist csináltatott. Címkepünk ezek közül a legművészebbet mutatja. Készítője Junker pozsonyi rézmetsző. Eredeti nagysága 78x78 mm

OSZK HIRADÓ

Az Országos Széchényi Könyvtár pártszervezetének és szakszervezeti alapszervezetének lapja.

X. ÉVFOLYAM 3.SZ.
1967. NOVEMBER

Szerkesztő bizottság

HORVÁTH VIKTOR főszerkesztő,
KOVÁCS ILONA, MIHOFFER ALAJOS,
ONÓDY MIKLÓS, SOMKUTI GABRIELLA szerkesztők, WDK GYÖRGYNÉ szerkesztő

Felelős szerkesztő: HORVÁTH VIKTOR
A kiadásért felel a Szakszervezeti Bizottságnak titkára.

Készült az ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR házi sokszorosítójában (Budapest V., Guszev u.1.) Felelős vezető: MÜLLER JÁNOSNÉ

A SZOVJET TUDOMÁNY ÖTVEN ÉVE
DR. PÁL LÉNÁRD ELŐADÁSA

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának ünnepeihez kapcsolódva hangzott el november 15-én annak az elméleti konferencia-sorozatnak az első előadása, melyet könyvtárunk pártszervezete az 1967/68-1 oktatási évre szervezett.

Ennek keretében a szovjet tudomány ötven évét ismertette velünk dr. PÁL LÉNÁRD az MTA levelező tagja, a Központi Fizikai Kutatóintézet első igazgatóhelyettese. A kérdés hivatott ismerőjének biztonságával tárta elénk ötven esztendő elvont természettudományos eredményeinek olyan történettudományi ismertetését, amely méltán keltette fel könyvtárunk, inkább a res litteraria berkeiben otthonos dolgozóinak érdeklődését. Az előadást könyvtárunk párt-szervezetének titkára, Hámori Béla üdvözlő szavai előzték meg.

Az előadó egy közvetlen élményéhez kapcsolva előljáróban két jellemző statisztikai adatra hívta fel figyelmünket: a Szovjetunióban van a világon a legkisebb csecsemőhalandóság és a legfejlettebb rakétatechnika. E két tény mondja el legékesszólóbban, hogy mi történt a Szovjetunióban ötven esztendő alatt a tudomány terén. Megállapítása szerint az Októberi Forradalom által teremtett szocialista társadalmi rend tette és tette lehetővé a Szovjetunióban, hogy ugyanakkor, amikor egy olyan komplex tudományos és technikai feladatra koncentrálnak, ami szinte minden erő és anyagi tartalék latbavetését követeli, nem felejtkeznek el messzemenően gondoskodni az emberről - pedig a történelem tanúsága szerint nagy gazdasági erőfeszítések között ennek az elfelejtkezésnek mindig megvan a veszélye.

A következőkben mintegy bevezetésképpen azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy századunkban mi a tudomány szerepe, s miért van e téren a szocialista társadalmi rend előnyben.

Régen a tudomány művelői izoláltan dolgoztak, - mondta - mint például MAXWELL, aki eredményeit levélben néhány tudóstársával közölte és a Royal Society előtt ismertette, de a múlt században elhunyt tudós egyenleteinek az elektrotechnikában való gyakorlati érvényesítésére szinte csak napjainkban került sor. Ma egy természeti törvény felismerése és annak a termelésben való alkalmazása gyorsan követi egymást, a felfutási idő lényegesen megrövidült.

Másik jellemzője a mai tudománynak, hogy óriási mennyiségű ismeretanyaggal dolgozik, hiszen a tudományos ismeretanyag exponenciálisan nő az idő függ-

vényében. Ez természetesen gyorsítja a termelést, ami által megint új és új kutatások igénye merül fel, tehát növekszik a tudományos kapacitás. E követelmény olyan fogaskerék-rendszer olajozott működését tételezi fel, amelyet csak a szocialista társadalmi rend tud előnyösen megvalósítani, ahol a termelő erők köztulajdonban vannak és a kutatómunkát is államilag szervezik. A tétel igazsága világosan kitűnik a szovjet rakétakutatás eredményeiből. Ez a technika kívánja meg napjainkban a legkülönbözőbb munkák legtökéletesebb koordinálását, ezért jutott élre a szovjet tudomány ezen a téren.

Bármilyen jelentős szerepet kapott is a fentebbiek alapján a modern tudomány fejlődésében a társadalmi rend és gazdasági erő, - folytatta az előadó - a tudomány fejlődésének másik, finomabb feltétele továbbra is megtartotta szerepét: a kimivelt emberfő. A Szovjetunió 50 esztendeje során ilyenekben sem szűkölködött. Ezt például a Nobel-díjak is világosan mutatják, - ha nem is arányosan, hiszen a Nobel-bizottságok legalább is azzal nem gyanúsíthatók, hogy különleges előnyben részesítették volna a szovjet tudósokat. Így például jóval később jutalmazták I.M. RANK, P.A. CSERENKOV és I.Je. TAMM előbbi tudományos eredményeit, de különösen megkésettnek hatott L.D. LANDAU Nobel-díja 1962-ben, aki akkor már a világ egyik legelismertebb természettudósának számított. Idejében figyeltek fel N.G. BASZOV és A.M. PROHOROV eredményeire a laser fényforrás kutatása körül, de sohasem kapta meg a Nobel-díjat például I.V. KURCSATOV magfizikai kutatásaiért, vagy G.N. FLJOROV a spontán maghasadás felfedezéséért, és még hány nagy nevet lehetne említeni.

A nevek felsorolását azonban helyesebb a szovjet tudomány történetének egyes állomásaiba beágyazni. Az előadó tárgyalásában kitűnő érzékkel mutatott rá, hogy a szovjet tudomány egyes állomásait forradalmi tettek jelzik.

A kezdetnél ott áll LENIN neve, akinek forradalmi tette egyben tudományos tett is volt. Minden tudományos felfedezés titka, hogy a lényegtől meg kell szabadulni sokszor még fontos körülmények negligálása árán is azért, hogy minden erőt és figyelmet egyetlen, fő és lényeges törvény megadására lehessen koncentrálni. LENIN 1917-ben a tudománynak is örök értékű példát mutatott. Az októbert megelőző idők politikai életének jellegzetessége volt, hogy rengeteg kis igazságot mondtak, annyit, hogy lehetetlen volt közöttük tájékozódni. S akkor LENIN határozottan kimondta: a sok kis igazságot el kell vetni, s minden erőt egyetlen nagy igazságra kell tömöríteni. Ezt az egyetlen nagy igazságot pedig a hatalom megragadásában, a proletárforradalomban találta meg. Ez is tudományos tett volt.

A kezdeti forradalmi idők másik nagy neve A.A. JOFFE petrográdi tudós. A szovjet természettudomány mindjárt kezdetben azzal a különleges előnnyel indult, hogy magáénak mondhatta ezt a kiváló embert, aki már a forradalom előtt is európai szinten művelte a tudományt. JOFFE már a polgárháború éveiben LENIN megbízásából mintegy a tudomány diplomatájaként járta Európát egy leningrádi optikai intézet létrehozására, majd egy olyan iskolát teremtett,

amelyből a szovjet kísérleti fizika legnagyobbjai kerültek ki, mint amilyen L.D. LANDAU, N.N. SZEMJONOV vagy I.V. KURCSATOV. Az ő munkásságából indul ki az a meredeken emelkedő görbe, amely a szovjet tudományt jellemzi, még akkor is, ha egyes ágaiban, mint a biológia és kibernetika, visszaesés mutatkozott.

A szovjet természettudomány következő korszakát JOFFE egyik tanítványának, I.V. KURCSATOVnak neve fémjelzi. A háboru alatt G.N. FLJOROV több levelet írt a frontról SZTÁLINnak, s ebben felhívta figyelmét az atomkutatás fontosságára, mert véleménye szerint a németek ezen a téren nagy erőfeszítéseket tesznek. (Hasonló értelmű levelet írt Einstein is az amerikai elnöknek.) Össze is szedték különféle frontokról a kutatásra alkalmasnak vélt tudósokat, akik KURCSATOVot javasolták munkájuk irányítására. Az 1943-ban megkezdett munka már a következő évben létrehozta az első atomreaktort, amit a háboru befejezte után nemsokára követ az atom- majd a hidrogénbomba. Így a szovjet tudománynak köszönhető, hogy megszűnik az amerikai atom-monopólium és ezzel az atomzsarolás lehetősége.

E komplex-feladat megoldása világosan mutatta, hogy a szovjet tudomány felnőtt az új tudományossághoz, amelyben az izolált tudóst felváltotta a kutató, aki a tudomány szervezésének is tudósa. A kurcsatovi életműhöz azonban még egy másik forradalmi tett is tartozik. 1958-ban HRUSCSOVot ő is elkísérte Angliába, s ott elmondta a hidrogénbomba megszelidítésének - egyébként mai napig megoldatlan - kérdésében elért szovjet eredményeket, mire a többi atomhatalom is jónak látta erről beszélni. Ezzel nemzetközi tudományos eszmecsere indult meg - forradalmi lépés a tudományos munka koordinálásának világméretű szervezése felé.

Nem sokkal azelőtt a szovjet tudomány egy másik hatalmas eredménnyel dicsekedhetett: 1957 őszén fellőtték az első szputnyikot. Forradalmi tett egy testet úgy eltávolítani a földről, hogy az ne térjen vissza. E téren minden kezdeményezés a szovjet tudományé, anyag, hajtóanyag, irányítástechnika terén egyaránt. E munkához már sok KURCSATOV kell, s hogy ezek együtt tudjanak dolgozni, annak lehetőségét is a szovjet rendszer teremtette meg.

Hasonló forradalmi lépés az információk szerzése más bolygókról. 350 millió kilométerre tőlünk mérni, és itt megtudni! Micsoda feladat az éter szajtengerében egy ekkora távolságból érkező rádiójelet megtalálni és a haszontalan információk tömkelegéből azt kiszűrni. E téren A.N. KOLMOGOROV munkássága a legalapvetőbb.

S miközben a szovjet tudományosság ezeket a forradalmi erőfeszítéseket tette - tért ki a továbbiakban az előadó - arra is maradt ideje és energiája, hogy a szocialista országok tudományos munkáját segítse. A mi tudományunk fejlődése is a felszabadulásakor startolt, a Szovjetunió segítségét

nyújtott szakemberek képzéséhez, a szovjet egyetemeken megjelentek a magyar hallgatók. Az 50-es évek elején sok minden más mellett atomreaktort is kaptunk, így indult meg az a kutatómunka, amelynek során annyira felnőttünk, hogy az évtized közepére az egyesített atomkutató intézet tudományos programjához váltunk méltóvá.

Befejezésül az előadó hangsúlyozta, hogy a szovjet tudomány e hatalmas eredményeinek felmérésénél arról sem szabad elfelejtkezni, hogy milyen kezdetekből indult el, s közben is micsoda erőfeszítéseket kellett tenni a Szovjetunióknak a béke védelmére és az életszínvonal emelésére. Most kezdődik majd az igazi alkotó együttműködés korszaka, s hogy ez mit hoz a századik évre, azt éppen úgy nem tudjuk megmondani, mint ahogy a kezdeteknél senki sem gondolt arra, hogy az ötvenedik évfordulón szovjet felségjelvény lesz majd a Vénuszon - fejezte be előadását dr. Pál Lénárd. - KELECSÉNYI GÁBOR

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

KITÜNTETÉS - A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából, eredményes munkája elismeréséül Hámori Bélának, az Országos Széchényi Könyvtár párttitkárának a MUNKÁÉRDEMREND ARANY FOKOZATA kitüntetést adományozta.

JUTALMAZÁSOK - Az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából az alább felsorolt dolgozókat pénzjutalomban részesítette:

Igazgatóság - Balázs Miklósné, Futala Tiborné, Horváth Viktor, Kerekes Lőrincné, Somkuti Gabriella, Tombor Tibor.

I.A.Főosztály - Bikich Györgyné, Birkás Endre, Borsos Józsefné, Deli Györgyné, Fajcsek Magda, Ferenczy Endréné, Gidófalvy Kristóf, Hegedüs Károly, Hörömpöli Andrásné, Ispánky Ferenc, Kastaly Beatrix, Kemény G.Gábor, Kertész Judit, Kis Elemérné, Kisfalvy Mária, Miklauseits Istvánné, Miklóssy János, Milhoffer Alajos, Mirki György, Nagy Emese, Óvári Sándor, Sefcsik Gyuláné, Sinkó Pálné, Solyomossy Ildikó, Szilasi István, Takács Zsuzsa, Tasi József.

I.B.Főosztály - Ábri Béláné, Bács Kálmánné, Beniczky György, Galamb Györgyné, Hoffer Rezsőné, Horák Mária, Jáky Éva, Kapuvári Mária, Kovács Ilona, Kovács Istvánné, Miklóssy Jánosné, Nezsényi Julia, Papp Zoltán, Pusztai Jánosné, Spira Györgyné, Szabó János, Székely Ágnes, Szücs Jenőné, Takács Menyhért, Tibolya Istvánné, Tóth Bálint, Tóth Bálintné, Tőkésy Ilona.

II.Főosztály - Alkonyi István, Busa Margit, Buzás János, Deáki Imréné, Debuly Istvánné, Farkas László, Gál Ágnes, Harsányi Eszter, Herendi Károlyné, Illyés Katalin, Indali György, Kádár László, Kálóczy Lajos, Kiss Csilla, Kudelka Genovéva, Malek Magda, Mátyássy Katalin, Munkácsi Piroska,

Nagy Károly, Nagydíósi Gézáné, Nemes Erzsébet, Németh Mária, Novotny Mária, Pálincás Sándorné, Párkai Istvánné, Pozsony Endréné, Szalai Zoltánné, Szalay Andorné, Szekér Kálmánné, Tatai András, Tomcsányi Tamás, Tomits Ottilia, Wittek Lászlóné.

III.Főosztály - Bétsch Elemérné, Bibor Jenőné, Csapodi Csabáné, Dárdai Miklós, Keresztury Dezső, Papp Ivánné, Soltész Zoltánné, Vekerdi József, Vízkelety András.

IV.Főosztály - Ambrus Jánosné, Batári Gyula, Bene Sándorné, Béri Gézáné, Bókay Béláné, Bolgár Ivánné, Csillag Lászlóné, Dezsényi Michaela, Fodor Armandné, Gombocz István, Gordon Miklós, Gyulai Árpád, Hátori Béla, Horváth Gyuláné, Karácsonyi Rózsa, Kemény István, Koncz Béláné, Kőfalvi Gabriella, Krauss Etelka, Lénárd Gáborné, Lévai Katalin, Mussinger Gábor, Papp József, Rónai István, Sajtós Endre, Szász Andrásné, Tölgyesi Lászlóné, Wolf Magda.

Gazdasági Hivatal - Auer Ferencné, Balogh László, Biró Istvánné, Bódi Gusztáv, Bolgár Pálné, Böhm Katalin, Csizmadia Pál, Czettler Antalné, Demjén Andrásné, Fehér István, Horváth István, Jenik Győzőné, Kresalek Béla, Kuczog Lajosné, Lakatos Lászlóné, Márton Mihály, Mürschberger Ferencné, Németh Iréné, Németh Lajos, Nyirfalvi Lajosné, Orbán Ákosné, Piller Antalné, Prim József, Sándor István, Selmeczi Ferencné, Soltész András, Székely Sándorné, Szilvássy Istvánné.

UJ MUNKATÁRSAINK: Mi Íl szky Kálmán könyvtári raktáros (Hirlaptár), dr.Nagyné Rác Aranka osztályvezető (OKDT titkára).

ELTÁVOZTAK KÖNYVTÁRUNKBÓL: Alkonyiné Veres Anikó könyvtáros II. (át helyezés: Telefonyár), Silfen János könyvtáros I. (kilépett), Till Ferenc főelőadó (át helyezés: Fővárosi Köztisztasági Hivatal), Tóth Ferenc könyvtári raktáros (felmondás]

ÁTSOROLÁSOK: Bereczky László tud.főmunkatárs, Iszlai Zoltán tud. főmunkatárs, Mátis Livia könyvtáros I., Szabados László tud.munkatárs, Zöldi Péterné főkönyvtáros.

ÁTHELYEZÉSEK: (zárójelben az új munkahelyet tüntettük fel) dr.Fallenbüchl Zoltán (Központi Katalógusok Osztálya), Hajmási Sándorné (Raktári Osztály), Tudós Erika (Olvasószolgálat).

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRÓL

MŰHELYGONDOK ÉS REPERTÓRIUM...

Lapunk előző számában (37.p.) már jeleztük, hogy a magyar nemzeti bibliográfia tartalmi kérdéseire még vissza kívánunk térni. Most adjuk közre az első ilyen jellegű írásokat, amelyek egy bíráló (Műhelygondok. = Könyvtáros 1967. 7. 424-427.) adta lehetőség alapján "születtek", de sokkal többet tartalmaznak, mint a szerkesztők "bizonyítványának" magyarázatát. Ugy véljük, hogy hasznos feladatot teljesít a Híradó, amikor ilyen és ehhez hasonló cikkeknek nyilvánosságot biztosít, vagy írásukra felkéri az illetékeseket (amint ez esetben is tettük), mert csak ilyen módon lehet elosztatni azokat a könyvtárosi körökben is felbukkanó elképzeléseket, amelyek a nemzeti bibliográfia tartalmi körének kiterjesztését problémamentes feladatnak, szinte melléktermékként létrejövő eredménynek tekintik és elsőbbséget biztosítanak e kiterjesztésnek, a kevésbé látványos, intenzívebb munkamódszerekkel szemben. A Péter László cikkében érintett bibliográfiai osztályok válaszát az alábbiakban közöljük.

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR BIBLIOGRÁFIAI OSZTÁLYA

Péter László cikkében a kézikönyvek használhatóságáról, ill. használhatatlanságáról írva, foglalkozik a Magyar Folyóiratok Repertóriumának problémájával is. Kritikájának kissé bántóan ható hangját leszámítva, ami a lényegét illeti (de nem javaslatát) igazságot van. Két kérdésben marasztalja el kiadványunkat: 1./ A repertórium nem dolgozza fel a kritikákat, ill. ezt csak kivételesen teszi. 2./ A névmutató használata nehézkes, mert hivatkozási adata a decimálás csoportszám és nem a sokkal kényelmesebb lap- vagy hasábszám.

A repertórium indulásakor, 1946-ban kb. évi 2 ezer cikket közölt, ma ez a szám meghaladja a 16 ezret. E növekedés ellenére a repertórium-feldolgozást ma sem mondhatjuk hiánytalanoknak. A tartalmi kör bővítésének szükségességével a szerkesztőség ismételten foglalkozott, és a jövő megoldandó feladatait a következőkben jelölte meg: 1./ a jelenleg elhanyagolt sokszorosított, de tudományos nivójú lapok anyagának közlése; 2./ a szépirodalmi közlemények: regények, drámák, novellák stb. feldolgozása; 3./ végül a Magyarországon meg-

jelent könyvekre, bemutatókra vonatkozó bírálatok regisztrálása.

Az említett feladatok sorrendje egyben rangsor is! Nem gondolhatunk recenziók rendszeres feldolgozására addig, amíg az eredeti közlemények közlése csak részben megoldott. Ami a megvalósítás módját illeti, Péter László szerint elegendő lenne, ha a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár recenzió-katalógusának leírásait kéthetente, vagy hetente megkapnánk és máris "gyorsabb, megnyugtatóbb lenne a tájékoztatás, irodalomkutató". A leendő recenzió-feldolgozásnál természetesen szeretnénk hasznosítani a FSZEK mintaszerűen jó anyagát, de a dolog mégsem ilyen egyszerű mert a) A nemzeti bibliográfiai kiadványok feldolgozási köre nem redukálható egyetlen szakterületre (még ha az szubjektíve a legrokonszenvesebb is!) Vagyis, ha napirendre kerül (reméljük mielőbb) a recenzió-feldolgozás ügye, nemcsak a szépirodalmi művekről, színházi bemutatókról írott kritikák közlésére kell vállalkoznunk, hanem a filozófiai, politikai, orvosi, műszaki stb. irodalomról megjelent ismertetések, bírálatok feltárására is. b) De továbbmenve, a FSZEK ma kilenc folyóirat és a három vezető napilap alapján szerkeszti kiadványát. Így egyetlen szakterületre, az irodalomtudományra vonatkozóan közli ugyan a legfontosabb anyagot, de nem a teljeset. A kívánatos kiegészítés ma még fedezetlen plusz-munkát jelent. c) Bár az anyaggyűjtés, feldolgozás a bibliográfiai munka legigényesebb része, a közlés megvalósításához a leírás, korrektúra, mutatózás kevésbé mutatós, de időrabló munkája is szükséges lenne.

Ami a mutatót illeti, vitathatatlanul, lapszámok visszakeresése egyszerűbb, kényelmesebb. A jelenlegi mutatózási módszer kétségtelenül kompromisszum, melyre a kiadvány előállítási technikája kényszerített bennünket. Közel husz esztendeig nyomtatással készült a folyóiratrepertórium, ez számos előnye (szép kiállítás, hasábszámra hivatkozó mutató stb.) mellett a megjelenés lassúságával járt. Gyakran több hónapos, sőt közel féléves késéssel jelentek meg a füzetek. Mivel az átfutási idő meggyorsítására irányuló fáradozások eredménytelenek maradtak, a tájékoztatás minden áron való meggyorsítása érdekében kénytelenek voltunk magát az előállítási módot megváltoztatni, és áttérni a kiadvány sokszorosítására. Az eljárás lényege: a repertórium cimleírásait a feldolgozást követő napon vari-typer írószedőgépen különálló lapokra másoljuk és lapzártakor e különálló "kiszedett" lapokból szerkesztjük a kiadványt, majd az un. tepsikre összemontirozzuk a lapokat, melyek xerox-rotasokszorosításra kerülnek. A pikkelyesen felmontirozott lapok óvatos kezelést igényelnek és mutatózáshoz nem használhatók. Ezért (és részben a szerkesztési idő rövidítése érdekében) a mutató a cimleírások vari-typerezésével, korrekturájával párhuzamosan készül. Ennek előfeltétele, hogy a hivatkozási adat a közlés leendő lapszámától független, nem változó, tehát a mutatózandó tétel tartalmából következő legyen. Ez esetünkben a szakcsoportszám. Így a montirozott lapok megsértése nélkül, a füzet szakrendes részével egyidejűleg kész a betürendes mutató is. (Megjegyzem, hogy a nemzeti bibliográfia esetében így a füzetek évi több mint 20 000 mutatótétellel változtatás nélkül felhasználható az éves kötetekhez is!)

Kétségtelen, hogy a mutatózótól fokozott precizitást, gondosságot és az ETO-ban kevésbé járatos használatól több figyelmet kíván ez a módszer. A használó gondját a szakcsoportok rendjét ismertető éves utmutatóval és a kb. 2000 legfontosabb és leggyakoribb fogalmat tartalmazó tárgymutatóval próbáltuk enyhíteni. A visszakeresés megkönnyítése érdekében a múlt évben bevezettük a füzetszámmal perezett lapszámozást, jövőre pedig a szakcsoportszámokat az élőkfejekben is közölni szeretnénk. Legyen elégtétele a bírálónak, hogy elhatározásunkban cikke is megerősített! Végül egy apróság: a szakcsoportszámra hivatkozásnak hátrányai mellett előnye is van a használatban: az azonos nevű szerzők megkülönböztetésében jó támaszt nyújt a sok felesleges kikereséstől, bosszúságtól kimélhet meg. Így az 1965-ös névmutatóban keresve, pl. az irodalomtörténész és a kémikus Péter László munkássága, írásaik kikérése nélkül is, azonnal elkülönült! - FÜGEDI PÉTERNÉ

A
FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
BIBLIOGRÁFIAI OSZTÁLYA

Péter László kritikája kicsit elkedvetlenítő rövidséggel, egy bekezdéssel intézte el a Szabó Ervin Könyvtár immár ötödik évébe lépő "Irodalomtörténeti tanulmánykötetek és folyóiratok analitikus bibliográfiai kartotékjai" c.kiadványát, amelyből saját 50 kerületi fiókkönyvtárunkon kívül az ország 160 könyvtára szerkeszt tájékoztató katalógust. Talán szerénység így leírni, de tapasztalataink szerint hasznos és kedvelt munkaeszköznek bizonyul, még szakkönyvtárakban, sőt az Irodalomtörténeti Intézetben is.

Bibliográfiai Osztályunk nagyra értékeli Péter László véleményét, mint kiadványaink egyik legszakosított, legrangosabb bírálóját. Ezért én még a nyáron magánlevélben megírtam Péter Lászlónak, hogy teljesen jogos az elmarasztalása a lassúságért, de hát személyi problémák (egyedül csinálom, de nem egyedüli feladatként, hol van gépelő, hol nincs); tárgyi nehézségek (egyszer nincs karton máskor nincs xerox kapacitás) magyarázzák sz egyébként menthetetlen késést. Az összeolvasztás elleni érveim megegyeztek az előttem íróival, bár igazán nem is beszéltünk össze. Természetesen, ha már meglesz a magyar "Letopisz Recenzií", amely szovjet tapasztalatok szerint nem bizonyos, hogy a "Letopisz Sztatel"-lyel kerülhet összeolvasztásra és amikor a Nemzeti Bibliográfia a tanulmánykötetek cikkeit önálló tételként osztályozza és szórja szét a szakba, a mi "recenzió-katalógusunk" fölöslegessé válik. Bár meglehet, hogy két példány beszerzése, fölvágása, kartonra montirozása terhes feladatokat ró a könyvtárakra, viszont az évente 24 füzetből való tájékoztatás egy délutáni zsufolt kölcsönzési napon majdnem lehetetlen, s így a katalógusforma mégsem fölösleges?

Különben Péter László udvarias, de rövid és határozott válaszából tudom, hogy ennek a mi kis magánlevelezésben, cikkeken folytatott dialógusunknak nincs értelme. Ő most és itt nem könyvtáros kollega (aki bizonyosan épügy küszködik nyomdai átfutással, papírproblémákkal stb.), hanem irodalomkutató, aki

a repertóriumokkal szemben a jogos és elméletileg helyes maximális igényekkel lép fel, mi meg magyarázgatjuk a lehetőségeinket. Az igények és lehetőségek egy szintre hozása nem a két könyvtár bibliográfiai osztályainak a feladata. A mi jó együttműködésünk (íme) elég egy közös válaszra, de kevés a kérdés megnyugtató és végleges megoldásához! - SZÁSZ KÁROLYNÉ GILLEMOT KATALIN

ÉRTÉKES RÉGI NYOMTATVÁNYOK
az RRT új szerzeményei között

Az a tény, hogy Könyvtárunk őrzi az ország leggazdagabb muzeális jellegű könyvgyűjteményét, hol negatív, hol pozitív irányban befolyásolja gyarapítási munkánkat. A vételi ajánlatok igen nagy százalékánál azért jutunk negatív eredményre, mert a felajánlott régi nyomtatványok már megvannak állományunkban. Ez a gazdagság, - amely a könyvtár tervszerű gyűjtésén kívül a társadalom minden rétegéből származó könyvgyűjtők köteteiből tevődött össze - nem is olyan ritkán elő is segíti vételi lehetőségeinket. A Nemzeti Könyvtár értékeinek gyarapítási vágya ma is él számos könyvgyűjtő tudatában. Ennek köszönhető, hogy féltve őrzött köteteiket gyakran Könyvtárunknak ajánlják fel először eladásra. A gyűjtők bizalma természetesen minket arra kötelez, hogy igyekezzünk lehetőségeinkhez és a hazai körülményekhez képest a ritkabecsű könyvek reális értékét megadni.

Az idei évben elsősorban RMK-gyűjteményünk gazdagodott néhány kimagasló jelentőségű munkával. Közülük első helyen érdemel említést HUSZÁR GÁL ÉNEKESKÖNYVÉNEK (RMK.I.113a) 7000 forintért megvásárolt ma ismert legteljesebb példánya. Huszár Gál a XVI. századi magyar kulturális élet egyik tipikus reprezentánsa. Prédikátor, író és nyomdász, akinek a reformáció eszméinek hirdetése miatt nehéz, zaklatott élet jutott osztályrészéül. Az életéről, munkásságáról ismert adatok szinte mind üldöztetésének dokumentumai. Menekültként érkezett Magyaróvárra, ahol iskolát és nyomdát állított, de első kiadványa után királyi rendelet tiltotta ol a könyvnyomtatástól. Átköltözött Kassára, ahonnan Bornemisza Péter segítségével sikerült továbbmenekülnie. Mint nyomdász pár évig dolgozott Debrecenben, majd tíz évi szüneteltetés után Komjántiban folytatta könyvkiadói tevékenységét. Itt jelent meg 1574-ben A keresztényi gyülekezetben való isteni dicséretnek és imádságok című - most megvásárolt - énekgyűjteménye. Ez a mű Huszár Gál legjelentősebb írói alkotása s egyben a magyar nyelvű vallásos költészetnek is fontos korai emléke. Ez irodalomtörténeti becsű mű kottákkal közreadott, díszes kiadása pedig legszebb XVI. századi magyarországi nyomtatványainkhoz tartozik. Huszár Gál életkörülményei és nyomdai felszerelése mellett kivételes teljesítmény lehetett az izléses fejlecekkal és több mint félszáz iniciáléval díszített kötet kinyomtatása. Bármely jól felszerelt és nyugodtabb körülmények között dolgozó korabeli nyomdánknak is becsületére vált volna ez a munka. Az énekeskönyvből csupán három példány ismert, közülük egy Eperjesen van. A Magyarországon levők közül a címlap nélküli és jóval csonkább példány régóta Könyvtárunk tulaj-

dona. - Az elmondottak után érthető, hogy évek óta figyelemmel kísértük a most megvásárolt példány sorsát, amelyet a korábbi tulajdonossal való megállapodás értelmében - a könyv végleges sorsának eldöntéséig - az Evangélikus Teológiai Akadémia Könyvtára - letétként őrzött.

Unikum-volta miatt értékes gyarapodásunk az a latin nyelvű egyleveles nyomtatvány, amely 1698 előtt - feltehetően Bécsben jelent meg. Az úrlapként használt nyomtatvány a SOPRONI JEZSUITA KOLLÉGIUM REKTORÁNAK a harmincadosokhoz, valamint a vám-és adószedőkhöz szóló MENTESÍTŐLEVELE, amelyet tintával állítottak ki egy soproni polgár nevére. Minthogy e nyomtatványt Szabó Károly RMK-bibliográfiája nem tartja nyilván, részletes ismertetését Fazakas József közli majd a könyvtárunk Évkönyvében folyamatosan közreadott bibliográfiai leírásaiban.

A középkori latin nyelvű magyarországi irodalom legnépszerűbb művelőjének, TEMESVÁRI FELBÁRTNAK a munkái számos kiadásban megvannak Könyvtárunkban. Mégis öröndetes, hogy POMERIUM DE TEMPORE és POMERIUM QUADRAGESIMALE című beszédgyűjteményeinek 1502. évi augsburgi kiadásából még egy példányt vásárolhattunk, mert mindkét kiadásból világ viszonylatban is csupán, néhány példány maradt fenn.

Legtanulságosabb vételünk 11 TÖREDÉK, köztük néhány ismeretlen XVII. századi nyomtatvány részlete. E bibliográfiailag nyilván nem tartott nyomtatványok közül itt csak egyet említünk meg, amely 8 csonka levélen egy eddig ismeretlen magyar nyelvű históriás ének szövegrészleteit tartalmazza. A mű címe: HISTÓRIA AZ Ó ÁDÁMNAK ELESÉSÉRŐL. Szerzője: Dobozi Veres Mihály, eddig nyilván nem tartott régi magyar író. E töredékek újabb bizonyítékai annak, hogy a kötéstáblákban felhasznált nyomtatványtöredékek között nemcsak variáns vagy újabb kiadások kerülhetnek elő, hanem irodalomtörténetü becsü, eddig ismeretlen magyar nyelvű művek is.

Következő értékes új szerzeményünkről még csak tárgyalásokat folytattunk. Reméljük azonban, hogy rövid időn belül megvásárolhatjuk BALASSI BÁLINT ISTENES ÉNEKI c. kötetének LŐCSEI, 1698. ÉVI KIADÁSÁT. A népszerű munkának ebből a kiadásából eddig csak egy csonka példány volt ismeretes. S minthogy a most felajánlott példány a birtokunkban lévő, említett példánynál szebb és teljesebb, nem kétséges, hogy ez utóbbinak is nemzeti könyvtárunk RMK-gyűjteményében van a helye. - SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ

A Gyarapítási Osztály legújabb értékes szerzeménye: a "VÁCI ÉNEKES GYŰJTEMÉNY" címen ismert egyetlen 18. századi nem kéziratos, hanem nyomtatott magyar énekeskönyv első kiadása. Eddig csak egyetlen példánya volt ismeretes - a sárospataki könyvtár tulajdona. Az egyik kötet második és harmadik kiadásának egy-egy példánya könyvtárunk tulajdonában volt.

MAGYAR VONATKOZÁSÚ
ÚJ KÜLFÖLDI SZERZEMÉNYEINK

MAGYAR SZÉPIRODALOM IDEGEN NYELVEN

- FEJES Endre: Schrottplatz. (Rozsdatemető.) Weimar 1966.
 FEKETE Gyula: Smrt lékare. (Az orvos halála.) Praha 1967.
 FEKETE Gyula: Planet der Verliebten. (Szerelmesek bolygója.) Berlin 1967.
 FÖLDES Jolán: Caso-me. (Férjhez megyek.) Rio de Janeiro 1940.
 GODA Gábor: Pan Poldini. (Poldini ur.) Praha 1967.
 HÁRS László: Zwyciezca pilnie poszukiwany. (Győztes kerestetik.) Warszawa 1966.
 JÓZSEF Attila: Versek. - Poezii. Bucureşti 1967.
 MÓRA Ferenc: Krajina hmar. Küjiv 1966.
 PANEK Zoltán: Fulgerul trecut prin ac. (Tűbe fűzött villám.) Bucureşti 1966.
 SZABÓ Magda: Caprioara. (Az őz.) - Pomana porcului. (Disznótor.) Bucureşti 1967.
 SZABÓ Magda: Paulan tähden. (Disznótor.) Helsinki 1967.
 THURY Zsuzsa: Die feuerrote Glaskugel. (A tűzpiros üveggömb.) Berlin 1966.

MAGYARNYELVŰ SZÉPIRODALOM

- FEKETE István: Tüskevár. Novi Sad 1964.
 KOVÁCS György: A tűz kialszik. Bukarest 1965.
 KOVÁCS Vilmos: Holnap is élünk. Uzgorod 1965.
 MÓRICZ Zsigmond: Betyár. Bukarest 1966.
 POLYÁK László: Gyöngyfűzés. Elbeszélések, versek és mesék. H.n. [1943].
 SOLOVIEV, Ilie: A csalóány. Brassó 1966.
 SZÉKELY János: Virágok átka. Bukarest 1966.
 Tiszta, fennkölt irodalom. Köln - Detroit - Wien [1966].
 VAJDA János: A virrasztók. (Versek.) Bukarest 1966.
 VÖRÖSMÁRTY Mihály: Válogatott lírai költemények. Bukarest 1966.

MISCELLANIA HUNGARICA

- BAUMGARTEN Sándor: Thomas Hope amico de Napoli. [Napoli] 1961.
 BRAHAM, Randolph L.: Eichmann and the destruction of Hungarian Jewry. New York
 - Tel-Aviv (1961.)
 DOBOS János: Zenta az árutermelés és polgárosodás kialakulásának időszakában.
 Zenta 1967.
 JÁNOSHÁZY György: Babel tornya. Jegyzetek a mai nyugati drámáról. Bukarest
 1966.
 JUHÁSZ Géza - KOVÁCS János: Lako i brzo madjarski. Novi Sad 1966.
 KÁROLYI Ottó: Introducing music. Baltimore - Ringwood 1965.
 POLÁNYI [Károly] Karl: The great transformation. (The political and economic
 origins of our time.) Boston 1965.
 KATALIN, Sienai Szent: Dialógus. Ford. Tóth János 1-3.köt. Köln - Detroit -
 - Wien 1964.
 TÖLGYES Lajos: Ungarn, Bollwerk der Christenheit zur Zeit der europäischen
 Türkenkriege /1360-1790/. Köln 1957.

MULTUNK ÖRÖKSÉGÜNK

KÖNYVTÁRUNK ÉS A NEMZETI MUZEUM

Könyvtárunk csaknem másfél évszázadon át a legszorosabb szimbiózisban élt a Magyar Nemzeti Muzeummal: egyik osztályát alkotta annak. Ebből a helyzetből adódott, hogy nemcsak a nagyközönség, hanem a magas értelmiség, sőt általában a két intézet tudományos személyzete is a Muzeumot mint anyaintézményt, a Széchényi Könyvtárt mint leányintézményt tekintette. Innen a régebben általánosan használt Muzeumi Könyvtár elnevezés is. A társadalom úgy tudta, hogy Széchényi Ferenc alapította a Nemzeti Muzeumot s vele együtt a Széchényi Könyvtárat is. E nézet a századfordulón kőbe vésve is dokumentálódott. Amikor tí. 1902-ben Széchényi Ferenc szobrát a Muzeum-kertben felállították, a talpazatra a következő feliratot helyezték: "GRÓF SZÉCHÉNYI FERENC 1754-1820 A MAGYAR NEMZETI MUZEUMOT MEGALAPÍTOTTA 1802-BEN."

A szigorú történelmi valóság szerint azonban nem Széchényi Ferenc volt a Nemzeti Muzeum megalapítója. 1802-ben ő csak Nemzeti vagy Országos Könyvtárt létesített, a Nemzeti Muzeumot 1808-ban József nádor javaslatára a magyar országgyűlés hívta életre. Minthogy azonban a Nemzeti Muzeumba az addig önállóan egzisztáló Széchényi Könyvtárt bekebelezték, az utókor Széchényit nemcsak az Országos Könyvtár alapítójának tekintette, hanem egyszersmind a Muzeumának is. Az idevágó történelmi tények a következők.

A Széchényi Könyvtár fennállásának harmadik évében, 1805-ben egy bécsi főúri magángyűjtemény elárverezése alkalmából néhány előkelő magyar közéleti személy szót emelt emellett, hogy ezt a gazdag gyűjteményt Magyarország számára megvásárolják. Ennek kapcsán felmerült az a kívánság is, hogy a Széchényi Országos Könyvtár (hivatalos nevén: Bibliotheca Széchényiano-Regnicolaris) a nemzeti kultúra tárgyi emlékeit is gyűjtő és megőrző intézménnyé, muzeummá bővíttessék ki. Némi reális alapot szolgáltatott erre az a körülmény, hogy Széchényi Ferenc könyvtára nyomtatott könyveken, kéziratokon, térképeken kívül metszeteket, cimereket, sőt régi pénzeket, érméket is tartalmazott. (A barokk időkben származó hagyományok szerint ugyanis szokás volt ekkor is előkelő könyvtárakban a látványosság fokozására földgömböket, csillagászati eszközöket, éremgyűjteményeket stb. is kiállítani.) A szóbanforgó bécsi gyűjtemény megvételére nem került sor, de a Magyar Nemzeti Muzeum felállításának gondolata napirenden maradt. A Széchényi Országos Könyvtár főhatósága, a kiváló tudományos és művészi érzékkel rendelkező József nádor (maga is szen-

vedélyes gyűjtő) felszólította a Könyvtár őrét, Miller Jakab Ferdinándot, hogy készítsen tervet egy olyan országos muzeum szervezéséről, amely a Széchényi Könyvtárt is magába foglalná. Miller a következő évben (1806) kidolgozta a kívánt elaborátumot s a nádor elé terjesztette; József nádor pedig, miután a kérdésben fontos kormányzati tényezők és szakértő egyetemi tanárok véleményét is kikérte, - cselekvéshez látott. Pest városának akkoriban vezető építészével, Hild Józseffel megtervezette a létesítendő Muzeum épületét, majd az elkészült tervrajzokkal kiegészített Miller-féle elaborátumot 1807-ban kinyomatta. A terv latin és magyar nyelvű szöveggel 1200 példányban jelent meg *Museum Hungaricum excelsis regni proceribus et inclytis statibus ac ordinibus exhibitum* címen.

E kiadvány rendeltetése az volt, hogy a Budán éppen együtt ülő országgyűlés számára törvényjavaslatul szolgáljon. Ez a budai diéta azonban nem jutott el a nádori előterjesztés tárgyalásáig. Az 1807: 24. tc.-kel csupán a Széchényi Országos Könyvtár alapítását és Széchényi Ferenc érdemeit iktatta törvénybe, a Magyar Nemzeti Muzeum alapítását csak mint teendőt jelölte meg. József nádor éppen ezért a következő évben összehívott országgyűlésen újra fellépett a terv megvalósítása érdekében. S mivel időközben erőteljes propagandával sikerült a társadalmat az ügy iránt fellelkesítenie, sőt Pesten - Grassalkovich herceg ajándékaként - telket is szerzett a Muzeum számára, a rendek megszavazták a javaslatot. Az 1808: 8. tc. statuálta a Magyar Nemzeti Muzeum alapítását, felhívta az ország társadalmát egy különálló muzeumi pénzalap összegyűjtésére, József nádort pedig felhatalmazta az új intézmény megszervezésére, palotájának felépítésére. E törvény életbeléptetésével a Széchényi Országos Könyvtár önálló intézményi léte megszűnt s ettől kezdve csak mint a Magyar Nemzeti Muzeum egyik szekciója, alárendelt szervként működött.

Széchényi Ferencnek a Nemzeti Muzeum életrehívásában semmiféle szerepe nem volt. József nádor ez ügyben teljesen szuverénul járt el, Széchényinek még a véleményét sem kérte ki. Miller Jakab Ferdinánd is a muzeumi tervjavaslat készítését titokban tartotta Széchényi előtt. Nincs kizárva, hogy Széchényi csak a kinyomtatott plánumból értesült tüzetesen az Országos Könyvtárnak Nemzeti Muzeummá leendő átalakításáról. Nem volt beleszólása a könyvtáralapítónak a Muzeum gyakorlati megszervezésébe sem. Ezt is Miller végezte el, előbb mint megbízott, utóbb (1812-től) mint tényleges muzeum-igazgató, - kizárólag József nádor irányítása és ellenőrzése mellett. A nádor annyira a maga alapításának tekintette a Muzeumot, hogy Széchényinek az 1802. évi, királyilag megerősített alapítványlevelében biztosított könyvtári kegyuri jogait sem tartotta tiszteletben: a Széchényi Országos Könyvtár megüresedett vezetői (custosi) állását saját hatáskörében töltötte be, holott ez Széchényi joga lett volna.

A Széchényi Könyvtárnak ez az 1808-ban kialakult új jogállása hosszú időre állandósult: vezetése, fejlődése majd 130 éven át korlátok közzé szorult. Voltak idők, amikor már a Széchényi nevet is értelmetlennek, az idő által meghaladottnak tartották elnevezésében, sőt eredeti nemzeti irányu gyűjteményi

jellegét is meg akarták szüntetni. Szerencsére az 1802-i alapítólevél hatóságos védelmet nyújtott az efféle törekvések ellen mindaddig amíg sikerült a Könyvtárnak eredeti önállóságát visszaszereznie.

Alkalom erre először csak a két világháború közötti időszakban kínálkozott. Ekkoriban két ízben is foglalkozott a törvényhozás a Nemzeti Múzeum reformjával. A nemzeti nagy közgyűjteményeink önkormányzatáról szóló 1922: 19. tc. azonban a Nemzeti Múzeumot nem belső szervezetében, hanem csupán jogkörében szabályozta, amennyiben három más országos jellegű tudományos gyűjteménnyel (az Országos Levéltárral, a Szépművészeti Múzeummal és az Iparművészeti Múzeummal) együtt ORSZÁGOS MAGYAR GYŰJTEMÉNYEGYETEM elnevezésű közös autonóm szervezetbe illesztette. A Széchényi Könyvtár helyzete az új koncepcióban nem változott: maradt ugyanugy amint korábban volt.

Az első fordulat könyvtárunk jogállásában csak tizenkét év múlva következett be. Az 1934: 8. tc. a Gyűjteményegyetem reformja kapcsán megszüntette a Magyar Nemzeti Múzeum 1808. évi szervezetét s belőle három különálló intézményt alkotott: a Magyar Történeti Múzeumot (ide sorolva a régészeti, a történeti, az iparművészeti gyűjteményeket valamint a Néprajzi Múzeumot), az Országos Természettudományi Múzeumot és az Országos Széchényi Könyvtárt. Ám mindezeket ugyanakkor az Országos Levéltárral és a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőségével ismét közös autonóm keretbe foglalta, amelyre a korábbi Országos Magyar Gyűjteményegyetem helyett az új értelmű MAGYAR NEMZETI MÚZEUM elnevezést ruházta. Az Országos Széchényi Könyvtár tehát messzemenően felszabadult a Nemzeti Múzeum százados gyámkodása alól, s ettől kezdve csupán ez autonóm keret tanácsának volt alárendelve, ami lényegesen kedvezőbb helyzetet jelentett számára a korábbinál.

A teljes intézményi szabadság állapotát azonban könyvtárunknak csak a második világháború után sikerült elérnie. Ez a korszakos jelentőségű változás 1949-ben következett be a muzeumokról és műemlékekről szóló 1949. évi 13. számú törvényerejű rendelet életbe lépésével. A rendelet 4. paragrafusának 1. pontja megszüntette a Magyar Nemzeti Múzeumnak az 1934: 8. tc.-en alapuló önkormányzati szerepét és jogi személyiségét, ugyanezen paragrafus 2. pontja pedig kimondta, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum önkormányzati szervezetében egyesített nagy nemzeti közgyűjtemények - melyek közé az Országos Széchényi Könyvtár is tartozott - ezután önálló intézményekként folytatják működésüket. Tizennyolc év óta tehát már csak épületünk közös a Magyar Nemzeti Múzeummal. - BERLÁSZ JENŐ

TAJÉKOZÓDÁS

A KÖNYVTÁROK SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSÉNEK ÚJ VONASAI RÓL

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ oktatási osztálya 1964-ben dolgozta ki - az OKDT segítségével - a szakmai továbbképzésnek azt az MM által jóváhagyott, jelenleg is érvényben levő rendszerét, amelynek alapján évről évre összeállítjuk azt a központi programot, amit figyelembe vesznek a könyvtári hálózatok is saját továbbképzési terveik elkészítésében. A szakmai továbbképzésnek ezt a szervezeti rendszerét távlati feladatainkban a következők határozzák meg.

1. Ez év első felében az MM által megbízott szakértő bizottságok felülvizsgálták a KMK munkáját és az egyes osztályok jövő feladatait illetően javaslatokat dolgoztak ki. Osztályunkat illetően a dr. Kovács Máté professzor vezetésével vizsgáló bizottság - a könyvtárosképzést és továbbképzést összefüggő egységként szemlélve - alakította ki azt a koncepciót, mely munkánkban és feladatainkban irányadója lehet.

2. Munkaprogramot dolgozott ki az OKDT 1967-ben ujjaalakult Képzési- és Továbbképzési Szakbizottsága is, amely a képzés és továbbképzés hazai és külföldi helyzetének, problematikájának feltárásával, a társadalmi szükségletek elemzésével részleteiben és tervszerűen dolgozza fel ezt a fontos témát.

3. Osztályunk 1966 decemberében országos statisztikai felmérést végzett a főhivatású, könyvtárosi munkakörben dolgozók szakképzettségének helyzetéről. A felmérés 115 táblázatból álló statisztikai adattára elkészült. Az elemző tanulmány munkái december végéig befejeződnek. Olyan forrásdokumentum lesz ez, amely fontos összefüggéseiben tárja fel a könyvtárosi szakképzettség, iskolai végzettség, marxista képzettség, idegen nyelvtudás helyzetét a különböző könyvtártípusokban, a munkaköri megoszlásban, összevethetően az életkori, könyvtárosi gyakorlati és fizetési adatokkal.

A felszabadulás óta, több mint két évtized elteltével megvizsgálva, hogy a társadalmi szükségletek nyomán országszerte rohamosan fejlődött könyvtárak, kialakult hálózatok milyen könyvtárosokat alkalmaztak, milyen mértékben és irányban hatottak az erkölcsi és anyagi ösztönzők a könyvtárosi vagy másirányú szakképzettség megszerzésére, továbbtanulásra, idegen nyelvtudásuk fejlesztésére, igen értékes következtetéseket vonhatunk le.

A könyvtárosok szakképzésének és továbbképzésének az évek során kialakult tartalma, szintjei, formái kétségtelenül elsőrendűen értékes tényezői voltak annak a nagy fejlődésnek, amelyet a magyar könyvtárügyben lemérhetünk és amelynek eredményei világviszonylatban is büszkeséggel tölthetnek el bennünket. Mindezek ellenére, annak az egyenetlen fejlődésnek eredményeként, ami az új társadalmi rendszer megalapozásának és kiépítésének minden területén és így a könyvtárügyben is szükségszerű velejáró volt, a könyvtárosok képzése és továbbképzése ma még nem nevezhető egységes rendszernek, amelyben a tartalom, a szintek és formák egymásba kapcsolódó láncot alkotnak és olyan rendszernek sem, amely szinkronban van a társadalmi szükségletekkel, az azokból eredő erkölcsi és anyagi ösztönzőkkel.

A harmadik ötéves terv hátralevő szakaszában időszerűvé és megoldhatóvá lesz egy gondos elemzéseken alapuló egységes képzési és továbbképzési rendszer kidolgozása a jelzett távlati feladataink végrehajtásával. Az 1967/68. oktatási évre készített központi továbbképzési programunk azonban még nem vehette figyelembe az új követelményeket, ennek ellenére már vannak új elemei.

Az elmúlt években gyakran hiányolták a könyvtárosok azokat a régebbi hasznos tanfolyamokat, amelyeket többek között az osztályozók, mikrofilmek, raktárosok számára szervezett a Széchényi Könyvtár. Ezeknek a tanfolyamoknak igen jó gyakorlati hasznát vették a résztvevő könyvtárosok, de volt még egy jellemzőjük: az alapképzést is helyettesítették abban az időszakban. A felső- és középfokú alapképzés kifejlődésével ezek a továbbképzési - valójában alapképzési - formák elhaltak, az alapképzésre épülő hasonló formákat pedig már nem szerveztünk.

Ebben az oktatási évben kísérletképpen három központi 20-30 órás "továbbképző tanfolyamot" szerveztünk a könyvtárak gépesítésének várható fejlődéséből kiindulva. A három különböző tanfolyamot a reprográfiában, a mikrofilmezésben, illetve a lyukkártya-technikával már dolgozó, vagy a jövőben előreláthatóan ezekre a feladatokra beállítandó dolgozók részére hirdetjük meg. Mindhárom területen a korszerű technika elméleti és gyakorlati ismereteit kívánjuk a jelentkezőknek nyújtani.

Ezek a tanfolyamok képeket nem adhatnak ugyan, de hallgatóik ismereteiket olyan színvonalon és alapossággal szerezhetik meg, vagy fejleszthetik, aminek hasznát látják majd mind önmaguk, mind a munkahelyek, ahol dolgoznak.

Többben talán nagyképtű szólammak tartják, hogy ezeket a tanfolyamokat új elemnek nevezzük a továbbképzésben, mikor tulajdonképpen a régi jó gyakorlat visszaállításáról van szó. Ezt a félreértést szeretném még befejezőként eloszlatni. Az alapképzés és továbbképzés összefüggő rendszerét úgy képzeljük, hogy egyrészt a továbbképzés feladatkörébe sorolnánk azoknak a speciális ismereteknek rendszeres elsajátítását, amelyek munkanemenként jelentkeznek és az alapképzés kereteibe nem szoríthatók bele; másrészt ugyancsak a munkanem-

ben gondolkozva a fejlődés adta korszerű ismeretekben való lépéstartást és a munka minőségének fejlesztését szolgálják. - VADÁSZ FERENCNÉ

EGY KÖNYV SZÜLETÉSE

BIBLIOTECA CORVINIANA. - Összeáll. CSAPODI Csaba,
CSAPODINÉ GÁRDONYI Klára, SZÁNTÓ Tibor. Bp. 1967.

Az ismert mondást a könyvek sorsáról általában a könyvtörténeti ritkaságokkal kapcsolatban szoktuk idézni. Lehet azonban "sorsa" az olyan könyvnek is, amely a minap hagyta el a nyomdát, mint a "BIBLIOTHECA CORVINIANA". E könyv születését annak a csodálatos könyvtárnak a halála határozta meg, amelyet leír.

A kötet összeállítói azt a feladatot tűzték maguk elé, hogy Mátyás király könyvtárának 13 ország, 41 városának 44 könyvtárába szétszóródott összesen 180 ismert kötetét leírják és legalább egy-egy színes táblában bemutatásák. A gyűjtés a legújabb kutatások, gyakran a szerzők saját kutatásainak felhasználásával történt, így az eddigi Corvina-bibliográfiák (a Fögel-, Hevesy- és Zolnai-féle) anyagát több pontban kiegészítette és korrigálta. A kötet tudományos ismertetése szakfolyóiratainkba illő téma. Legfőbb érdeme talán, hogy szinopszisba hosta és továbbindítja az eddig gyakran külön végányokon futó művészettörténeti és kodikológiai-tartalmi Corvina-kutatás eredményeit. Az előbbi területen több volt az összefoglalni-való, az utóbbi területen pedig sok lesz az ezután kutatni-való.

Ezen a helyen inkább a kötet létrejöttének körülményeit szeretném ismertetni, egyrészt az összeállítók saját közlése alapján, másrészt ennek az évekig tartó munkának csendes tanujaként.

A budai könyvtár fennmaradt darabjainak ismertetése akkor merült fel először, amikor a Magyarországi Corvinák c. kötet készült a Helikon-kiadónál. Akkor, 1963-64-ben azonban még megoldhatatlannak látszott egy olyan kötet közreadása, amely a világon található összes Corvinát ismerteti és legszebb lapjaikról színes illusztrációkat hoz. A nehézségek részben technikaiak, részben anyagiak voltak. A fő problémát az jelentette, hogyan lehet színes reprodukciókat készíteni olyan kódexek lapjairól, melyeket külföldi gyűjteményekben őriznek?

Nálunk ebben az időben még nem terjedt el az ún. "ektachrom"-felvételek alkalmazása, melyet külföldön, Bécsben is, már az 50-es évek óta használnak. Az "ektachrom" 9x12-es vagy ennél nagyobb méretű különleges színes dia, amelyről tetszés szerinti számban készíthető szín-helyes másolat. Az ezekről készült képek beszerzése, ill. maguknak a diáknak bizonyos meghatározott időre való kölcsönzése nagy anyagi megterhelést jelentett a kötet számára, mint-hogy a Corvinák nagy részét nyugati országokban őrzik, s nem csupán magát a felvételt, hanem a képek közlési jogát is meg kellett vásárolni.

Kedvező előfeltételt jelentett, hogy mind az OSZK, mind az MTA kéziratára már évek óta gyűjtötte a külföldi Corvinák mikrofilmjeit. Ez néhány esetben nem csak egyszerű megrendelés - és deviza-keret - kérdése volt, hanem hosszabb nyomozás után lehetett csak egy-egy kódex nyomára bukkanni. Az OSZK i-rattárában vaskos iratcsomók őrzik az erre vonatkozó leveleket. Mások mai lelőhelyét az MTA könyvtára kutatta fel. Ha már megvolt a biztos lelőhely, a filmek beszerzése sem ment mindig simán. A legnagyobb nehézséget az okozta, hogy külföldi gyűjtemények általában nem küldenek mikrofilmet dokumentációs célra, hanem csak meghatározott tudományos munkához és megnevezett kutató részére. Ezt a nehézséget azonban viszonylag könnyen át lehetett hidalni, mivel "véletlenül" akadtak e két könyvtárban olyan kutatók, akik már évek óta a Corvina-könyvtár történetével foglalkoztak.

Ezután a már nagyjából mindenhol beérkezett filmek alapján megkezdődött a közlésre szánt lapok kiválasztása. Ezekről fekete-fehér másolatok készültek; így állt össze a kötet első forgatókönyve. A forgatókönyvvel Szántó Tibor, a Helikon-kiadó művészeti vezetője az UNESCO-hoz fordult és ígéretet kapott a vállalkozás anyagi és erkölcsi támogatására. Ekkor indult meg a kiválasztott lapok "ektachrom"-felvételeinek bekérése. Ezt a nehéz, nagy gondal, körültekintéssel járó munkát a Szerzői Jogvédő Iroda munkatársai végezték. Nehézségek itt is felmerültek. Egyes helyekről hamarosan megérkeztek a felvételek, más helyről hónapokig válasz sem jött, vagy olyan válasz érkezett, hogy előbb forduljunk az illető ország kultuszminisztériumához. A legnehezebb esetekben aztán az UNESCO erkölcsi támogatása hozta meg a teljes sikert. Mindamellettt már a kezdeteknél eltolódást okozott, hogy a reprodukciók nem egy időben érkeztek. Ez nem volt gazdaságos az Offset-nyomda számára, amely a színes táblák kivitelezését vállalta. Mire aztán az elkészített képanyag is megérkezett, lejárt a már korábban megküldött "ektachrom"-lemezek kölcsönzési ideje, melyeket nemzetközi jogszabály alapján egy bizonyos idő elteltével vissza kell küldeni az illető gyűjteménynek. Még fokozta a nehézségeket, hogy az Offset-nyomda vezetői nem látták lehetségesnek a különböző helyekről érkező és különböző minőségű színes diák alapján egységes színvonalu munka elvégzését. 1966 tavaszán úgy látszott, hogy a kötet tervét fel kell adni. Végül mégis elsimultak a végső nehézségek is, csupán annyi elcsuszás történt, hogy a gyomai Kner-nyomdában előbb kellett imprimálni a kötetet, mint ahogyan az összes színes nyomat elkészült volna.

A megjelent kötet valóban kollektív munka eredménye, és mindazok akik résztvettek elkészítésében átérezték, hogy milyen érdemes és szép ügyet szolgálnak, és munkájuk legjavát adták. A könyv minden bizonnyal külföldön is nagy érdeklődést fog kelteni, angol és német fordítása már készül.

- VIZKELETY ANDRÁS

KÖNYVTÁRUNK É L E T É R Ö L

**tü-
kör
67.**

VENDÉGEINK

A kulturális egyezmények keretében DR.HANS ERICH TEITGE, a berlini Deutsche Staatsbibliothek kéziratárának vezetője október 16-22. között volt könyvtárunk vendége. Látogatása során egyrészt tájékozódni kívánt a magyarországi nagykönyvtárak kéziratáraiban alkalmazott módszerekről (OSZK, MTA Könyvtára), másrészt kutatásokat végzett kéziratárunk ujkori német vonatkozású anyagában. Elsősorban német tudós- és író-hagyatékok, valamint Berlin és Poroszország történetére vonatkozó kéziratok érdekelték. Egnapos kiránduláson alkalma volt Esztergom és Visegrád műemlékeivel is megismerkednie.

OLGA IVANOVNA BABKINA-t, a moszkvai Lenin Könyvtár feldolgozó osztályának vezetőjét ugyancsak az egyezményes személycsere keretében október 16-27. között láttuk vendégül. Babkina elvtársnő könyvtárunkban a feldolgozó és bibliográfiai munkát tanulmányozta, meglátogatta az MTA Könyvtárát és a Gorkij Könyvtárát. El látogatott a keszthelyi Helikon-Könyvtárba, valamint Visegrádra és Esztergomba.

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ is az elmúlt hónapokban több külföldi szakembert látott vendégül.

STEFAN GRUIA, a Román Könyvtárosok Egyesületének főtitkára a Revista Bibliotecilor főszerkesztője augusztusban tartózkodott hazánkban. A KMK különböző osztályain kívül meglátogatta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárát, a kaposvári megyei könyvtárát és meglekintette könyvtárunk várbeli építkezéseit.

H.J.MEISTER, a berlini Methodisches Zentrum munkatársa szeptemberben, SZVETLANA MATEJOVCOVA, a prágai Módszertani Intézet munkatársa októberben egy hetet töltöttek nálunk. Elsősorban a tudományos könyvtárak módszertani osztályának munkáját tanulmányozták. A berlini Zentralinstitut für Information u. Dokumentation három munkatársa - HANS RIEDEL, FRITZ KUNZ és IRENE SCHUMANN - október 30-a és november 2-a között a dokumentáció kérdéseit tanulmányozták.

Bulgáriából MARIA MILEVA építész és VLADIMIR LAZAROFF könyvtáros a könyvtárépítés tanulmányozására jöttek hazánkba. A vári építkezéseken kívül meglekintették a tatabányai megyei könyvtárát is. HRISZTOV HADZSI-HRISZTOV a szófiai Nemzeti Könyvtár módszertani osztályának vezetője novemberben két hétig volt vendégünk. A módszertani munkát tanulmányozta és ellátogatott több fővárosi és vidéki könyvtárba.

MUNKATÁRSAINK KÜLFÖLDÖN

A KMK munkatársai közül október 4-től 11-ig ÓNÓDY MIKLÓS a Német Demokratikus Köztársaságban volt tanulmányuton. Kiutazásának célja a német közművelődési könyvtárak állománygyarapítási rendszerének és központi könyvellátásának tanulmányozása volt. Október 16-20. között pedig DR. PATÁKY ERNŐ Párizsban tartózkodott, mint az IFLA Könyvtárstatisztikai Bizottsága és az ISO/TC 46 Bizottsága együttes ülésének magyar résztvevője. A konferencián - amelyen résztvettek az ISO és az UNESCO képviselői is - beható vita eredményeként módosító javaslat készült az UNESCO könyvtárstatisztikai kérdőívére és annak értelmező szövegére. A javaslatot előreláthatólag az UNESCO 1970. évi közgyűlése tárgyalja. Az UNESCO Library Bulletin külön rovatot biztosít az egyes országok könyvtárstatisztikai beszámolóinak, míg az IFLA a konferencia anyagát külön kötetben jelenteti meg.

MUNKÁNKRÓL, GONDJAINKRÓL

A HIRLAPTÁRBAN októberben megkezdték a cikk-katalógus 1965 utáni anyagának összeállítását. Az annak idején munkaerőhiány miatt abbamaradt cikk-katalógust most az un. központi tartalék három tagu brigádja készíti az osztály vezetőjének irányításával. A Magyar Folyóiratok Repertóriumának felvágásával készülő katalóguscédulákból egyelőre a betűrendes rész készül el.

A BIBLIOGRÁFIAI OSZTÁLY kurrens csoportja a Térképtár Rákospalotára történő kihelyezésével átköltözött a Múzeum u. 3.sz. alatti épületbe, s ezzel az osztály eddigi szétagoltsága megszűnt. A Térképtár volt helyiségeiből részült még a Gazdasági Hivatal és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ is.

A könyvtárunk munkájában alkalmazásra tervezett ideiglenes MUNKANORMA-GYŰJTEMÉNYT, mint ismeretes, június 15-én tárgyalta a Kollégium. Határozata szerint az Igazgatási Osztály és a Szakszervezeti Bizottság munkatársai ezekben a hetekben járják sorra az osztályokat, hogy az azzal kapcsolatos észrevételeket, javaslatokat begyűjtsék és a szükséges ellenőrző mérések elvégzését megbeszéljék. Munkájuk során fog kialakulni az a tervezet, mely 1968 januárjában kerül újra a Kollégium elé s az év folyamán már kötelező érvényű bevezetést nyer.

A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE december 7-én tartja vezetőségválasztó küldöttközgyűlését, amely az Egyesület elnökségét az eljövendő két évre megválasztja. Könyvtárunk tizenkét küldöttet küld - tagsága arányában - a közgyűlésre. Reméljük, hogy a küldöttek - továbbítva a tagság észrevételeit is - számos értékes ötletet vetnek majd fel, hogy pezsgőbb, aktívabb s a tagság szélesebb köreit vonzó egyesületi életet lehessen kiépíteni.

HIREK

Beszámoltunk már lapunkban az ajánló bibliográfiai munka öt éves tervéről. (Vö. OSZK Híradó 1966. 5-6. sz. 94-96. l.) Ezuttal már az első kézirat elkészüléséről adhatunk hírt: a veszprémi és a miskolci megyei könyvtárak által készített "KÉPZŐMŰVÉSZETI BIBLIOGRÁFIA" munkálatai befejeződtek s a megjelenés jövő év elejére várható. A közel 1400 tételes bibliográfia három részből áll: az általános rész a forrásanyagot, bibliográfiákat, lexikonokat, segédkönyveket, általános áttekintéseket stb. tartalmazza, az egyetemes művészettörténeti rész történeti sorrendben tárja fel az egyetemes, a magyar művészettörténeti rész pedig a magyar művészettörténet válogatott irodalmát. Az egyes korszakokat, művészeti ágakat stb. rövid bevezetők ismertetik, az annotációk részben leíró, részben értékelő jellegűek. A bibliográfiát, mely nemcsak magyar, hanem külföldi anyagot is tartalmaz, művésznévmutató, szerzői és címmutató, tárgymutató és kronológia egészíti ki.

KECSKEMÉTI ISTVÁNT, a Zeneműtár osztályvezetőjét az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának vezetősége felkérte, hogy a Zenetudományi Bizottság munkájában a következő három évben vegyen részt.

Az amsterdami Egyetemi Könyvtár h. igazgatóját, DR. S. VAN DER WOUDE-t, aki könyvtárunkban a közelmúltban igen eredményesen kutatott régi hollandiai disszertációk után, ez év szeptember 1-i hatállyal az amsterdami egyetemen a könyvtártudomány professzorává nevezték ki.

RENDEZVÉNYEINKRŐL

Mint eddig is minden évben, az idén november 5-én könyvtárunk ünnepélyes keretek között emlékezett meg a NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM évfordulójáról. Az idei ünnepély megrendezése azonban az eddigiéknél nagyobb feladat elé állította az SZB-t. Ugy, mint országszerte, nálunk is az eddigiéknél jobban kifejezésre kellett juttatni az idei ötvenedik évforduló jelentőségét.

Meg kell mondanunk, hogy az SZB a párt és a KISz- szervezet támogatásával teljes mértékben eleget tett ennek a feladatnak. A színvonalas műsor, a terem gondos és izléses díszítése, mind hozzájárult, hogy a dolgozók jól érezték magukat. A műsor összeállítása jól hangsúlyozta az évforduló jelentőségét, művészi színvonalával, tartalmával egyaránt meg volt elégedve mindenki. Az ünnepélyen az elmúlt évekhez képest jóval nagyobb számban jelentek meg dolgozóink is és szívesen maradtak még az ünnepély "hivatalos" része után is.

Bíráló megjegyzést talán csak a zenekar elhelyezésével és a büfé áraival

kapcsolatban lehetne tenni. Jó volt, hogy a fiatalság körében közkedvelt "Fantoms" zenekart sikerült megszerezni, de számolni kellett volna azzal, hogy (életkorra való tekintet nélkül) vannak olyanok, akik tánc helyett kellemes társaságban beszélgetve még tovább maradtak volna. Erről azonban a "mindent elnémitő" zenekar mellett nem igen lehetett szó. Ha a kisebb teremben lehetett volna a zenekart elhelyezni, talán a táncolók is több helyhez jutottak volna.

Nehéz feladat volt a bífé megszerzése. Készséges vállalkozónak bizonyult a BISTRO-cég, csak magunk is tájékozatlanok voltunk a várható fogyasztásról. Az SZB azonban meg nem torpanhatott. Magunk elé idéztük az est szonjas és falatozni vágyó közönségét, s máris tollba mondtuk igényünket: ennyi és ennyi virsli, kenyér, sajtosrolló, szendvics, torta, rövidital, bor, kávé stb. Ujabb rizikó: mi lesz, ha éjjélre kimerül a készlet? Mi lesz, ha nem fogy el és ki kell fizetnünk? Nem tévedtünk. Mindenből volt amennyi kellett, csak az árak voltak magasabbak a megengedettnél. Kár, hogy ez a helyszínen kivédhetetlen volt, óvásunk azonban meghallgatásra talált. A visszaélőket szigorúan megbüntetik.

Mindent összevéve, az ünnepély megrendezése jó szervezőkészségről és áldozatkész munkáról tanuskodott, amit valaki így fogalmazott meg: "a rendezvény mindenben jó volt, "de ..." nélkül.

NAVIGARE NECESSE EST - ami nem a hajózást akarja propagálni, hanem annyit tesz: élni nem feltétlenül szükséges, - de utazni igen. Mármost a szenvedelmes utazóknak, - amilyenből családtagostól vagy hatvan fő jött össze október 27-én, munka után a diszteremben. Ha már utolsó utáni forintunkat s szabadságunk legeslegutolsó perceit is elköltöttük, - akkor vegyünk részt - amennyire lehet - mások szép útjaiban. Sok elszánt "világjárónk" gondolkodhatott így, mert a pénteki bevásárlások rituális délutánján sokan élvezték végig Kelecsényi Gábor kollégánk és dr.Nemes György kanadai utiképeit. Érdekes volt együtt látni a két utitárs szemével és gépével ugyanannak az utnak szinte teljesen azonos látványait, a tarka- barka nagyvásárt, ami a montreali világiállítás volt, - az utcát, az embereket, - a nagyvilág egy kis darabját. Keskenyfilm és dialemez, meg a Híradóban már közölt uti beszámoló segített abban, hogy ebben az érdekes élményben mi is részesek lehessünk ha csak egy óra tartamára és közvetve is. Köszönet azoknak, akik a képeket felvették, levetítették - s azoknak is, akik ezt a délutánt megrendezték. Reméljük nem utoljára. - P.I.

TAPASZTALATAINKRÓL

Előző számunkban közreadtuk könyvtárunk területén meginduló oktatási munka egész évi programját. Azóta már több előadás elhangzott és nem egy tanfolyam megkezdte munkáját. Vannak eredményeink és vannak problémáink. Itt most elsősorban a mutatkozó problémákról szeretnénk beszélni. A nyelvtanfolyamok és az osztálylátogatás felelősei a következőkben számolnak be munkájuk során szerzett tapasztalataikról.

NYELVTANFOLYAMOK - Előző számunkban már hírt adtunk arról, hogy október elején latin és német nyelvtanfolyam indult Falta Rosemarie és Szente Ferenc vezetésével.

Miért van erre szükség, mikor az intézeten kívül is bőven nyílik alkalom nyelvtanulásra: Arany János Nyelviskola, József Attila Szabadegyetem, és még sok nyelvtanfolyam működik a város különböző pontján, vagy, aki teheti, az magánórákat is vehet? De míg az előzőben a hallgatók létszáma magas, az utóbbit kezdőfizetésből nem lehet bírni. A könyvtári munka viszont megköveteli majdnem minden munkakörben legalább az alapfoku nyelvtudást. Közismert tény, hogy a fiatalok nagyon elmaradnak nyelvtudásban attól a nemzedéktől, amely a következő 6-8 évben nyugdíjba megy.

Milyen nyelvek fontosak a könyvtárban? A környező országok nyelve, egy szláv, valamelyik nyugati nyelv és a latin. A fiatalok többsége nem tanult latint középiskolában, a tanfolyamon nem tantárgy és az egyetemen is csak két évig tanítják, a szláv és nyugati nyelvet pedig bármilyen iskolai oktatás után "el szokták felejtteni."

A most indult latin és német tanfolyam előnye, hogy a hallgatók kevesen vannak egy csoportban, nem kell a város különböző helyeire vándorolniuk, s délutánjuk is szabad marad, mivel kívánságukra az órákat munkaidő előtt tartják. Tehát csak fel kellene ébredni! Nemcsak azoknak, akik órákra járnak, hanem azoknak is, akik restek ezt a könnyű tanulási lehetőséget igénybe venni.

Mert a jelen képe nem túl vidám! Mind a latin, mind a német órák látogatottsága csak 40-50 százalékos. Az egyik hallgató vizsgázik, a másik beteg, van olyan, aki elalszik, de vannak törzstagok is, akik az órákra még készülnek is, nemcsak eljárnak. Pedig az órák színvonala - s ez elsősorban az oktatók érdeme - felér akármilyen más nyelvoktatási formáéval. Az ütem gyors: a német órákon átlag egy olvasmányt vesznek a Vajda-Fürst nyelvkönyvből, a latinon pedig szintén egy olvasmányt a Falta Rosemarie által összeválogatott szövegből és nyelvtanból. A törzstagok azt mondják, hogy bírják az iramot, sőt ilyen "vén fejjel" nem is érdemes lassabban tanulni.

Ugy gondoljuk, hogy a latin és a német tanfolyam mellett feltétlenül szükséges volna még indítani minél hamarabb orosz, vagy valamilyen szláv nyelvű, angol és francia csoportot. Oktatót biztosan találnánk - pedig szinte társadalmi munkában végzik munkájukat. A nehézségekkel és problémákkal teli kezdet után reméljük, hogy egyre többen fognak élni a kínákozó lehetőséggel, sőt azt is, hogy a nyelvtanulás pár év alatt hagyományá lesz a Széchényi Könyvtárban és nem fullad kudarcba. És az sem volna rossz ösztönző az "utánpótlás" számára, ha 3-4 év komoly tanulás után a megszerzendő nyelvvizsga lehetőség szerint nyelvpótlékot is biztosítana számukra. - TÓTH BALINTNÉ

ÉS AZ EDDIGI OSZTÁLYLÁTOGATÁSOKRÓL - Az ez évi szakmai továbbképzés keretében elsőnek a Kézirattár látogatását szerveztük meg. A kitűzött időpont október 28. (szombat) fél 12 óra volt. Az előre elkészített sokszorosított meghívókat már 24-én kézbesítettük a jelentkezőknek, a májusban összeállított lista alapján. A 16 meghívott közül mindössze ketten jöttek el. A sikertelen osztálylátogatásnak nem az érdeklődés hiánya volt az oka, hanem az, hogy a májusban felmért igények asóta módosultak, illetve nem mindegyik jelentkezőnek volt alkalmas a kitűzött időpont. Ezért a Régi és Ritka Nyomtatványok Tára látogatását más módon szerveztük meg. A kitűzött időpont előtt egy héttel felmértük a jelentkezőket. Az így összeállított lista alapján küldtük szét a meghívókat. Az újra propagálással több mint 30 dolgozónk jelent meg a november 18-i látogatáson. Mivel a kézirattári látogatás sikertelensége szervezési hibából adódott, az érdeklődésre való tekintettel e tár meglátogatását újra tervbe vettük.

- NAGY EMESE

Könyvtárunk KISZ szervezete október 31-én ünnepi taggyűlésen emlékezett meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójáról.

A jól sikerült összejövetelet a diszteremben tartottuk. Tagságunk 75 százaléka jelent meg. A párt és a szakszervezet képviselőiben Óvári Sándor és Milhoffer Alajos elvtársak voltak jelen. A műsort szervezetünk irodalmi köre állította össze és adta elő. Kálóczy Lajos ünnepi beszéde után összeállítást hallottunk orosz és szovjet valamint mai magyar költők műveiből Nagy Emese, Nyomárkai Istvánné, Pongor Márta és Karvázi Csaba tolmácsolásában. Ez uton is szeretne alapszervezetünk köszönetet mondani Karvázi Csabának, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozójának, hogy a műsor létrehozásában segítséget nyújtott.

A hallgatóság minden egyes előadót nagy tapssal jutalmazott. Az irodalmi műsor végén került sor aktív, jól dolgozó tagjaink megjutalmazására. Összejöveteletünk hivatalos része után kialakultak az asztaltársaságok, megindult a társalgás. A hangulat egyre magasabb régiókba csapott. A magnetofonok megfelelő zenét ontottak, így történt aztán, hogy az oly kevés férfitagot számláló társaság mégis táncra perdült. Persze ebben nagy szerepe volt a hölgyválasznak is.

A jól sikerült összejövetelet kilenc órakor ért véget. S az ígéretet, amit akkor tettünk, hogy 5-én este ugyanitt találkozunk könyvtárunk ünnepi estjén, mind egy szálig be is tartottuk. - KÁLOCZY LAJOS

A Szakszervezeti Bizottság ismét megrendezi a TÉLAPÓ ÜNNEPSÉGET. Sok évi tapasztalatunk mutatja, hogy gyermekeink mindig nagy örömmel üdvöslük est a napot. Reméljük az idén is (előreláthatólag dec.16-án) sok gyerek fogja élvezni műsorunkat, s veszi át a Télapó cukorkás csomagjait és az ajándék könyveket.

A HELIKON KÖNYVTÁR és a keszthelyi MŰEMLÉKI GONDNOKSÁG szakszervezeti csoportja nov. 4-én tartotta meg ünnepi megemlékezését.

A JÖVŐ ÉV ELSŐ NEGYEDÉNEK ÜDÜLÉSI TERVE most készül. Kérjük dolgozóinkat, hogy az erre vonatkozó kívánságokat a bizalmiak útján sürgősen juttassák el Krause Eta üdülési teletöltősz. A később jelentkező esetleges igényeket nem valószínű, hogy biztosítani tudja.

